

Românii încă mai visează și mai cred în povești. Trezirea la realitate doare, iar noi am devenit (fapt recunoscut prin studii serioase) un popor dominat de o profundă nefericire. Dar asta nu pare să preocupe pe nimeni din cei care ne conduc sau ar dori să o facă. Parcă nu există acolo sus nimeni care să le arate această prioritate și nicio politică nu ajută copiii să-și făurească visele astfel încât să poată într-o zi să fie mulțumiți de ei însăși.

Dorindu-vă să vă alegetă cu grijă visurile ca să vă puteți împăca cu ele mai târziu, eu rămân al vostru,

Cu prietenie,
Victor Cojocaru

Colecția RESTITUIRÌ

ISBN 978-973-7682-92-5

PSIHIATRIE SOCIALĂ

VICTOR COJOCARU

3

VICTOR COJOCARU PSIHIATRIE SOCIALĂ

Editura „Gr. T. Popa“
U. M. F. Iași

VICTOR COJOCARU

PSIHIATRIE SOCIALĂ

VICTOR COJOCARU

PSIHIATRIE SOCIALĂ

Editura „Gr. T. Popa” U.M.F.
Iași, 2009

RESTITUIRI

Coordonatorul colecției:
Richard Constantinescu

Redactor: Richard Constantinescu

Coperta: Marius Atanasiu

Tehoredactare computerizată: Sorin Popescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COJOCARU, VICTOR

Psihiatrie socială / Victor Cojocaru. – Iași:
Editura Gr. T. Popa, 2009
Bibliogr.
ISBN 978-973-7682-92-5

616.89:316

Editura „Gr. T. Popa”

Universitatea de Medicină și Farmacie Iași
Str. Universității nr. 16

*Toate drepturile asupra acestei lucrări aparțin autorilor și Editurii „Gr.T. Popa” Iași.
Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată sau transmisă prin nici un mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiere, fără permisiunea scrisă din partea autorilor sau a editurii.*

Tiparul executat la Tipografia Universității de Medicină și Farmacie "Gr. T. Popa" Iași
str. Universității nr. 16, cod. 700115, Tel. 0232 267798 int. 231, Fax 0232 211820

Notă asupra ediției

Volumul este o colecție de eseuri interdisciplinare care au în comun referirea la starea de sănătate mintală a societății contemporane. Se reunesc tematici de psihiatrie, neuroștiințe, antropologie, psihologie și sociologie. Textele au fost publicate în ziarul Monitorul de Iași în perioada 2007-2008 și au alcătuit obiectul unei rubrici speciale intitulată "Psihiatrie socială". Aflată la începuturi, psihiatria socială își definiște abia statutul și metodologia de funcționare, ca atare și abordările lucrării de față urmează un stil coloctorial, stabilind conexiuni între diversele domenii ale manifestărilor sociale și procesualitatea generării lor de către mintea umană. Se tentează delimitarea teritoriilor normalității și a patologicului în context evolutiv. Identificarea problematicii este ținta treptei actuale de definire a identității noului domeniu iar în locul concluziilor sunt trasate interogații a căror scop este atragerea atenției societății asupra problemelor identificate.

Cuprins

Un tramvai numit frustrare	11
Psihiatrie și prejudecată	14
Antologia sportului cu paharul (1)	19
Antologia sportului cu paharul (2)	22
Antologia sportului cu paharul (3)	25
Antologia sportului cu paharul (4)	28
Psihopatul de lângă noi Despre piercinguri și tatuaje	31
Iar minciuna te va elibera!	34
Cronica unei răzbunări anunțate	37
Profetul din piața de zarzavaturi	42
Schimbarea, ca o furtună a sufletelor	46
Micile soluții ale problemelor mari	50
Amintind despre drumuri	53
Graffiti	55
Când creierul nu va mai putea ascunde gândurile	58
Rătăcind spre ochiul furtunii	62
Speculând despre duhul din noi	65
Lamentație despre lingură și destin	69
Capcana punctului de vedere	72
Despre mândria purtătorului de dosar	76
Presupuși vinovați de ieri și de mâine	80
Despre joacă și fericire	84
Asta-i situația!	88
Vrajitorile mileniului trei	92
Critica șederii pure	98
Mămăliga filosofală	102
Omul-scară și treptele sale	106

Spovedania calului care trage	111
Ipocrizia soluției finale.....	115
Coada care dă din câine	119
Nudism pe malul Styxului.....	122
Pisici albastre	126
Dumnezeu cu acumulatori	129
Gustul amar al fericirii	133
Total despre sex	137
Miau!	141
Lumina jocului de aur	144
Don Juan și elixirul fidelității.....	148
Cu ochii spre cer	153
Cu funia prin viață.....	157
În fața Ochiului	161
Norocul la români	165
Papagalul Irenei.....	170
Aripa albastră a morții.....	175
Imagini din lumea de dincolo.....	180
Despre psihopați, doar de bine.....	185
Calea de aur a visului	190
Din poză, mortul zâmbea	195
Terapii hibernale	200
Ce se-ntâmplă, doctore?	204
Ochii lui Oedip.....	208
Despre sexualitatea sfînteniei.....	212
Există Vasile, există Alfons!	216
Întoarcerea Claudiei	221
Încotro, măi animalule?.....	226
Împăcarea cu visul	230
Poveste de dragoste cu brânză	234
Nudism și existentialism	238
Soarele negru al adevărului	242
vasileduru@sexmail.com	246
Mâna galactică a domnului H.	251

De ce au căzut blocurile, Sirache?	255
Amnezia frontierei sau partajul tinerei familii Montague	260
Trei motive pentru a NU trăi 100 de ani	264
Scăparea din închisoarea perfectă	269
Stema cetății din sânge	273
Explozie cu happy-end	278
Sfaturi practice: cum să faci să fii înjurat de toți!	283
EU.....	288
Scrisoare despre ieșirea din tristețe	292
Pe muzica lui Dvořák	297
Rozita și abolirea istoriei.....	302
Intrarea prin somn	307
Nefericiți sunt profetii	312
Un eșec ecologic.....	317
La țârmul care va fi	322
Condiția autorului de scrisoare.....	326
Înălțarea lui Vasile la lustră.....	330
De ce nu sunt eu șef.....	334
Viitorul și grădinarul interior	338
Sisifizând.....	343
Excursie prin memorie și iertare	347
Poemul iubitei de tablă	351
Groparii ciumei râdeau.....	355
Viitorul și nivelarea memoriei.....	359
Elegie pentru un tablou	363
Moartea profesorului de înnot	367
Gustul amar al discreției.....	371
Fobia de tricolor	375
Moartea: istorie și viitor	379
Fascinanta splendoare a diavolului	384
11 x 11	388
Râsul egoist al strămoșilor	393
Tandrețea și inteligența gustului	397
Sărmanul Mefisto din noi.....	401

Sculptați în trădare pură	405
Întoarcerea la tinerețea visată.....	410
Pe unde se plimbă nebunii?.....	414
Scrisoarea 100	418
Sub cer venetian	422
Despre viață, rață și pești roșii ornamentali	427
Să săruți o mâna amputată	431
Găurirea capului și scrisorile către Moș Crăciun	435
Cum merge totul când stă?.....	439
????????	443
Echipamente de bord.....	447
Fețele eternității.....	451
Între oameni și între oameni.....	456

Un tramvai numit frustrare

Canicula din zilele astăzi mi-a adus aminte de o întâmplare petrecută în urmă cu câțiva anișori buni. Era pe vremea când încă circulau tramvaiele Tatra, maxi-taxiurile nu își făcuseră încă apariția, iar o călătorie până în Copou la ora de vîrf era aproape o aventură.

În stația Piața Unirii o mulțime pestriță părea că pulsează amăgitor de încet sub soarele nimicitor. Privirile scrutau strada în direcția Filarmonicii dar tot ce se vedea era imaginea tremurândă a liniilor, deformată de aerul cald. Puținele voci care se auzeau făceau referire la o mamă a transportorilor publice dar și aceleia se stingeau repede sub povara arșiței. Si mulțimea se îngroșa văzând cu ochii pe măsură ce se minutele se scurgeau.

Deodată, câteva voci anunță strigătoare apariția în zare a tramvaiului mult așteptat. Pe măsură ce acesta se apropiă văzând cu ochii, în mulțime au apărut parcă vârtejuri, mișcări de trupe ce pregăteau, strategic, asaltul. În sfârșit, pahidermul de tablă intră zornăind în stație. Înăuntru, prin geamurile intunecate de praf se zărea un ghem de trupuri, fețe și membre dinspre care huia un vuiet de ceartă colectivă.

Ca la un semn, mulțimea se despărți în trei pachete compacte care asaltară intrările. Ciorchini de oameni se formară la scările din extreme. Unii se chinuiau să iasă, alții voiau, înainte de toate, să pătrundă înăuntru.

Nefericită alegere a fost cea pe care a făcut-o grupul din mijloc, printre care mă aflam și eu: motorul ușii scotea gemete disperate dar aceasta refuza să se deschidă. Prin unul din ochi-

urile de geam care lipseau se vedea clar un fund dej care apăsa generos balamalele împiedicând deschiderea. Vocile proliferau invective, pumni furioși începură a izbi tabla: „Mișcă-te naibii și lasă ușa să se deschidă, tu-ți...“ Fundul însă refuza până și cea mai mică mișcare. Direct înspre el, prin ochiul de ușă, pătrundea doar puțin aer proaspăt!

„Ah! De-aș avea un ac i l-aș înfige ăstuia în cur, să se dea la o parte!“ – am auzit atunci în dreapta mea o voce feminină extrem de determinată. Am întors capul să văd cine spusese asta: o domnișoară brunetă, tunsă scurt, cu ochii verzi ca o mare tropicală îmi intersectă privirile în timp ce își mușca neruoasă buza de sus.

În acea clipă mi-am amintit brusc de obiceiul (nu prea elegant, recunosc) pe care-l luasem de a păstra înfipte în gulerul cămașii duoă-trei bolduri de care mă mai foloseam pe atunci la serviciu.

„Poftim!“ – am scos eu unul și i l-am oferit. Ochișorii verzi au lucit o clipă diavolește, apoi fata mi-a luat boldul cu hotărâre și l-a înfipțat cu o mișcare de spadasin până la floare, prin golul ochiului de geam, în fundul obstrucționist. Un urlet de animal rănit a spart vacarmul venind dinăuntru și în aceeași clipă, tramvaiul s-a pus în mișcare accelerând. Strigătul s-a îndepărtat și el odată cu vehicolul înspre hotelul Traian, lăsându-ne, pe cei rămași jos, o clipă, buimăciți.

Un hohot de râs a străbătut apoi multimea rămasă în stație iar unii chiar au început să aplaudă.

„Știți, boldul dumneavoastră...“ Ochișorii cei verzi redeveniseră ochi de înger.

„Nu-i nimic – am răspuns. Nu-i o pierdere!“ Am observat atunci că deveniserăm pe loc obiectul de interes și admiratie al mulțimii. Si primul gând care mi-a trecut prin minte atunci a fost că trebuie să descopăr ce demoni ascundeau acei ochi verzi.

Nu vreau să spun aici cum a continuat povestea. Cert este că, la un moment dat, ca din senin, m-am pomenit scutu-

rat de un tremur nervos și am retrait, de data asta cu groază, cele petrecute. Sigur, în mijlocul supărării generale, chinuiți de caniculă, jigniți de transportul urban și înjurați de comportamentul unui nesimțit care ne-a interzis a încerca măcar să ne urcăm, scena pare să fi semănat cu un gag reușit într-o comedie. Adevărul lucid era însă că, într-un moment de tensiune nervoasă, fata îl agresase și rănise pe un cetățean. Iar eu o ajutase, în timp ce zeci de oameni aprobaseră acest gest. Si rana se putea infecta sau, ferească Dumnezeu, posesorul fundului înțepat ar fi putut fi hemofilic și atunci ar fi fost în pericol de moarte.

A fost o reacție greșită pe care nu a sesizat-o și nici nu a sancționat-o nimeni. E drept că, dacă am fi făcut electroencefalogramă, în acel moment de deshidratare și tensiune, nu știu căți dintre noi ar fi avut trasee normale, dar în numeroase ocazii oameni ca noi au înfruntat condiții cu mult mai grele fără a face derogări de la valorile morale; au suportat torturi, pierderi dezastre și totuși s-au abținut a lovi înapoi!

Ce-ar fi ca, de fiecare dată când suntem jigniți, insultați, nedreptăți, să ne facem propria justiție cu forță? Si cât de normală este – mă întreb acum – întreaga poveste de mai sus într-o lume care pretinde că tinde spre normalitate? Cât de *normală* este norma pe care vocea majorității o naște, fie ea morală sau legislativă? Cum putem evita alunecări ale discernământului nostru de la ceea ce, în alte condiții, pare a ține doar de simplul bun simț?

Sunt întrebări pe care ar trebui să ni le punem și pe care vin să vi le propun pornind de la caniculă, de la o fată cu ochi verzi și de la amintirea unui tramvai Tatra.

Psihiatrie și prejudecată

Cultura urbană a lansat câteva mituri legate de psihiatrie. Primul dintre acestea, cu puternic iz medieval, spune că, dacă te adresezi psihiatrului, ești *nebun*. Sentința este definitivă dacă ai fost vreodată internat în spitalul Socola, grădina în care a crescut, se pare, acest mit, împreună cu multe altele din folclorul local al Iașului.

Degeaba sunt atât de cunoscute cuvintele atribuite profesorului Brânzei care spunea că „zidurile spitalului Socola îi apără pe pacienții dinăuntru de nebunii de pe stradă“! Tocmai acest paradox pare că întărește prejudecata percepției generale: Ai de a face cu psihiatrul? Ești nebun!

Cel de al doilea mit pe care vreau să-l pomenesc aici se referă la psihiatrul însuși. Psihiatru – spune acesta – este un fel de medic care tratează nebuni. Și ca să poți trăi între aceștia trebuie să fii, la rândul tău, nițel nebun. Așa că la simpla aflare a meseriei tale, interlocutorii parcă fac un pas înapoi și devin ușor inhibați, atenți asupra propriului comportament, neîncrezători. Dacă primul mit pomenit – odată cu modernizarea țării – pare să aibă tendința de a se diminua, cel de al doilea nu dă semne de a se modifica în vreun fel. Dar, să le analizăm pe rând.

Este dificil să-i explici omului obișnuit că, la nivel mondial, un om din patru suferă de depresie macar o dată în viață. Sau că, dacă s-ar aplica întregii populații criteriile de diagnostic ale tulburărilor psihice, cel puțin jumătate din noi, să spunem delicat că „ar avea probleme“.

Este lumea nebună în general? A degenerat rasa umană? Globul pământesc va deveni un ospiciu planetar? Nimic din toate acestea, încerc să explic de-atâtea ori celor care îmi descriu cât de greu le-a fost și câtă suferință a trebuit să îndure până când, trecând peste prejudecăți, s-au hotărât să apeleze la specialist.

De unde, atunci, atâta anxietate (anxietatea era numită clasic „frica fără obiect“), de unde atâta depresie? Este vorba, în ultimă instanță, de o problemă de adaptare. Civilizația ultimilor 50-60 de ani a atins un ritm de dezvoltare atât de accelerat, încât a lăsat în urmă capacitatea biologică de adaptare a omului. Omul a fost creat (sau *Homo sapiens* a apărut – nu vreau să supăr pe nimeni) pentru a trăi în mijlocul naturii, încurzat de plante, animale, împreună cu familia. Chiar și în aceste condiții, fricile și tristețile făceau parte din viața de zi cu zi: frica de vrăji, de molime, de păcat și.a.m.d. Dar mijloacele de apărare erau cu mult mai eficace. Pentru a se opune „nebuniei“ exista, la îndemână, normalitatea care nu trebuia definită. Omul normal trăia după un calendar cosmic în care activitățile și practicarea tradițiilor îl apărau automat de natură. Familia îl apăra de dușmani și credința îl punea la adăpost de spaimele morții. Astăzi, în schimb, trăim în cutiuțe de beton, familia s-a destrămat până la a deveni aproape desuetă. Ne deplasăm cu mijloace mecanice, ceea ce facem la locul de muncă, de cele mai multe ori, pare a nu avea nicio legătură directă cu modul în care ne hrănim sau ne îmbrăcăm. Relațiile dintre noi sunt și ele artificiale. Putem, de exemplu, spune unde lucrează cineva după hainele pe care le poartă. Omul a devenit un element într-o clasificare de ierarhii forțate. Înăuntrul acestor ierarhii comunicăm prin limbaje specialize iar limba „generală“ pe care o vorbim a devenit și ea duplicitară. Spunem dimineață „să trăiți!“ șefului, zâmbim clientului oricare ar fi dispoziția sau durerea noastră proprie. Asta se cheamă *schizoidizare*.

După lucru, fiecare se izolează în fața unui televizor care transmite numai mesaje anchioase: știri despre cutremure, inun-

dații, furtuni, violuri și alte agresiuni, filme despre monștri imaginari, polițiști, infractori, criminali în serie și avocați, războiaie între forțe și tot aşa.

Omul mai poate comunica cu cei aflați departe folosind aparate reci, impersonale (telefonul sau calculatorul) dar poate și inventa surogate pentru cei dragi: termenul este *chat*. Cauți un profil al cuiva care pretinde că este cum este și vorbești cu el fără să știi dacă e la un bloc distanță sau în Indochina. Pentru calculator s-a inventat chiar un pseudolimbaj cu care nici măcar nu trebuie să știi a scrie corect (ba chiar, dimpotrivă). Au apărut emoticoanele, fețe desenate simplificat ale căror trăsături mimează stări de spirit. Calendarul trece pe lângă noi doar amintit de două repere anunțate de scurte vacanțe: de Crăciun și de Paști (ca în zicala populară). Firave ocazii în care cei apropiati se pot vedea (dacă nu au mijloacele și „fericirea“ de a pleca undeva, departe) iar pentru cei însingurați, doar ocazii de adâncire a disperării!

Copiii nu mai stau în curte și nu mai învață unii de la alții jucând „capra“ sau „turca“ sau „nouă pietre“, elemente ale unui folclor care a dispărut complet. Iarna nu mai colindă decât rare grupuri de studenți sau de profesioniști arămii. Biserica promite în continuare recompense ale veșniciei, într-un limbaj medieval dar încă accesibil însă nu știe să traducă pe înțelesul tuturor noile transformări. De aceea, de multe ori, nici nu le poate aborda sau, chiar dacă le-ar aborda, nu are mijloacele cu care să le contracareze efectele.

Așa se explică de ce – le spun pacienților – prin filmele americanilor care au trăit vremurile astăzi cu mult înaintea noastră, aproape fiecare personaj are un psiholog sau un psihiatru la care apelează la nevoie, fără a se teme că va fi etichetat de cineva drept *nebun*.

Dar se întâmplă ca, de multe ori, chiar în clipa în care cu blândețe și limbaj adecvat reușesc să inspir încredere celui din fața mea, și când acesta începe să simtă în mine un prieten, o sirenă a unei mașini de poliție/salvare/pompieri ne violentează

Thank You for previewing this eBook

You can read the full version of this eBook in different formats:

- HTML (Free /Available to everyone)
- PDF / TXT (Available to V.I.P. members. Free Standard members can access up to 5 PDF/TXT eBooks per month each month)
- Epub & Mobipocket (Exclusive to V.I.P. members)

To download this full book, simply select the format you desire below

